

התופעה הבולטת ביותר שגרמה לה מילחמת הלבנון היא הניגוד הקוטבי שבין המצדדים והמתנגדים.

הפוליטיקאים יודעים היטב, כבר משחר ההיסטוריה, כי מילחמות הן גורם המאחד את העם. יותר מכך: כאשר עמדו הפוליטיקאים בני כל הדורות ובני כל העמים על התור פעה הזאת, הם נהגו לפתוח במילחמות, ולירוק כדי להשיג את התור צאה הזאת, בעיתות של משברים חברתיים מסוכנים.

מילחמת הפוקלנדים-מלוינאס, בין הבריטים והארגנטינים, היתה דוגמה טובה לכך. הגנרל הארי-גנטיני שפתח במלחמה אמנם שייך לאם הכיסא אך מחיר התבוסה, אך זה היה רק אחרי המלחמה. רק אז מתחילות הצרות, ומתברר ש-המלחמה היא תרופה לזמן קצר. מילחמת הלבנון של אריאל שרון גררה תהליך הפוך. לא רק שהמלחמה הזאת לא ליכדה את העם, היא אף חשפה את ניגודי הדיעות החריפים, הבעיות אודות.

פשרה רקובה ככנסת. ב-שבוע שהלך פרצו הניגודים האלה בצורה חריפה יותר מכל מה שגודע בעבר. הורים שכולים כינו את קברניטי המלחמה בשם המפורש: רוצחים. מאה אלף אנשים גדשו את כיכר-מלכיים ישראל בתל-אביב במחאה נגד המלחמה ובקריאה להספקתה (ראה: הפגנות). חיילי מילואים שהשתחררו ופרסמו צערי מות רבות, הולכות ומחריפות, ו-קראו לשרה-ביטחון להתפטר.

מן העבר השני התפרסמו עצומות של תומכים בממשלה, ביריונים, נשלחו להכות את חיילי המילואים, ששבוע קודם לכן סיכנו את חייהם במלחמה שלא הסכימו עימה. זר בממשלה שימש כמסית נגד עיתון נאי שראיון את מנהיג אש"ף. מערב ביירות הנצורה, היא ש-היתה לסמל במחלוקת הקוטבית הזאת. בעוד האוגדות של צה"ל צרות על העיר, ניטש הוויכוח ה-נוקב בפורף ובחיות: האם יכל שר הביטחון ועימו הרמטכ"ל ל-קוט בדרך של "פיתרון צבאי" ל-בעייה הפלסטינית?

השאלה היא כה נוקבת, עד ש-קשה שלא לנקוט עמדה. בניגוד למחלוקת קודמות, לא הופיע ה-מרכיב "בוויכוח הזה. כיון לא היתה פשרה, כל אחד בציבור הישראלי היה חייב להכריע: האם הוא נגד המלחמה ובעד פיתרון מדיני - או שהוא סבור שיתכן פיתרון ב-כוח-הזרוע למחלוקת המדינית בין ישראל והפלסטינים.

אין זה מיקרה, שחילוקי-הדיעות הקוטביים האלה בציבור, כמעט לעד לא באו לידי ביטוי בכנסת. כעוד העם מסולג, ניסו העסקנים של הליכוד ושל המערך להגיע לעוד פשרה רקובה. הנסיון המגוחך ל-מות את הציבור ולהפך את תקינת הכנסת זכה גם לסיים גרוטסקי, וחושף שוב את העובדה שבכנסת אין שום גורם היכול לבטא את מתנגדי המלחמה הזאת.

הממשלה

שב"ס-עצורים

כבר היו לישאף מחממות קשות יותר ממילחמת הלבנון - אך דווקא הפעם נקבעה בחוק, "שעת חירום מיוחדת".

התקנה שעליה חתם שר-הביט

חון, אריאל שרון, ביום השלישי, ה-8 ביוני 1982, לא זכתה לשום פירסום, ופחות מכל ידעיים עליה אותם אנשים שלהם היא נוגעת יותר מכל: השבויים שנפלו בידי צה"ל במלחמה בלבנון.

"עצור שאינו תושב ישר-אל". התקנה היא מדהימה באי-ייה מרחיקה-הלכת: כדי להסיר כל ספק ולהבהיר כי לוחמי אש"ף אינם שבויים, חתם שרון על תקנה לשעת-חירום, המגדירה אותם כ-צירים, אך כדי שיוכל לעשות זאת, היה עליו להכניס כמה שינויים בחוקים הקיימים לשעת חירום, שכן אלה מתייחסים רק לאנשים ששם אזרחים ישראלים, או היים בשטח הנמצא בשליטת ישראל, כמו הגדה המערבית ורצועת עזה. לצורך זה נקבע בתקנה 1182, שנדפסה ברשומות ב-6.6.1982, כי הממשלה רשאית להכריז על "שעת חירום מיוחדת", ובשעת חירום כזאת, "רשאי מפקד בצבא-הגנה לישראל שדרגתו תת-אלוף, שהיה לו יסוד סביר להניח שטעמי ביט-מחייבים שאדם פלוני, שאינו אזרח ישראל או תושב ישראל, יוחזק כמעצר, להורות בצו בחתימת ידו, על מעצרו של אדם זה...".

את צו המעצר אין חובה להת במעמד העצור, וחוק סמכויות שעת חירום, שעניינו מעצרים מינהליים, אינו חל על מעצר זה. גם כאשר מסתיימת, "שעת החירום המיוחדת" ימשך מעצרו של העצור, כאילו נעשה הדבר בצו של הרמטכ"ל. אלפי השבויים שנפלו בידי צה"ל אומנם יכולים לערער על המעצר על-פי החוק, אך ספק אם הדבר הובא לידיעתם. במיוחד שצו ה-מעצר יכול להינתן שלא בפניהם. המשמעות מרחיקת הלכת של חוק זה היא שלמעשה הורחב שטח השיפוט הענישה של מדינת ישר-אל אל מעבר לגבולותיה, לשטחה של מדינה אחרת, שבה יכולה יש-ראל לעשות כעולה על רוחה, תחת תקנה חדשה של "שעת חירום מיוחדת".

המילחמה

שלום עכשיו

חוזר לרחוב

עוצמתה של ההפגנה

היתה בגודלה:

היא הוכיחה עד כמה

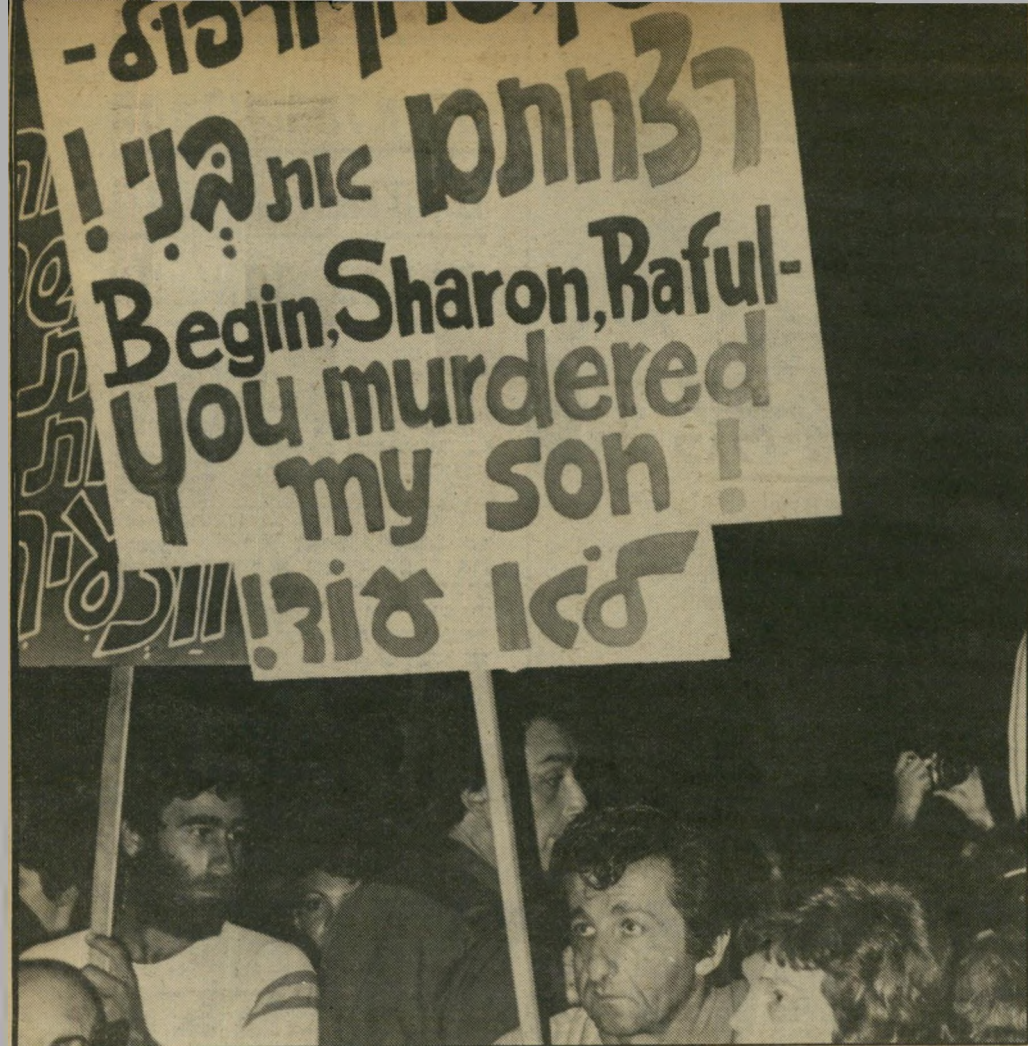
רחבה ההתנגדות

הציבורית

ממילחמת הלבנון.

תנועת שלום-עכשיו כבר הפגינה על עניינים ספולאריים יותר. הרי-בה יותר קל להפגין בעד שלום עם מצרים מאשר נגד מילחמה בלבנון, כאשר המלחמה הזאת עדיין לא תמה. אי-על-פי-כן, מעולם לא באו אנשים רבים כלי-כן להפגנה של התנועה, מאה אלף האנשים שנדשו את כיכר-מלכיים ישראל בתל-אביב נהרו לשם בהרגשה שהפעם הם אינם מפגינים על עניין מופשט ומרוחק, כמו שנראה בזמני שלום עם מצרים, אלא על עניין מוחשי ומיידי: הצלת חיילי-אדם רבים. ומ-ניעת המהלך שיהפוך את מדינת ישראל באופן מוחלט למדינה פיי-ראטית.

זו היתה ההפגנה הראשונה הג-דולה של תנועת שלום-עכשיו מזה זמן רב. היא באה רק אחרי הפגני-גדולה שערך שבוע קודם לכן הוועד נגד המלחמה בלבנון. היה צורך בתחץ עז של פעילי שלום-עכשיו בתל-אביב, כדי שההפגנה תיערך בסופו של דבר, אך בכל אלה לא היה כדי להעיב על העובי-דה שהיתה ברורה כלי-כן: מאה אלף אנשים נגד המלחמה. "רצחתם את בני!" בשולי ההפגנה, ליד בריכת-המים הסמוכה

הפגנת שלום-עכשיו* הכרזת מלחמה

ארצות-הברית וראה כי אמצעי התיקשורת שם אינם נוטים חסד לישראל וההסברה הישראלית טרם התארגנה להשיב מלחמה-שערה, התגייסו כמה בעלי רצון טוב ולכס נדיב לשורה של מיבצעים.

כבר ידוע, שכאשר התותחים רו-עבים גם המוות פוצחות בשיר, לכן הם החליטו כי רצוי לשגר לישראל כמה אמנים בעלי שם והשפעה פוליטית - באמריקה זה הולך ביחד - כדי שאלה ירימו את המורל בישראל ויסבירו לאמ-ריקאים מה שמבקשת ממשלת יש-ראל להסביר.

פיל בליירו, מוציא-לאור של עיתון ומישרד טלוויזיוני בשם ישראל היום בלוס-אנג'לס, ענה לבקשת האגודה-למען-החייל וב-עזרת אל-של שנתנה כרטיסי חנינם, נשלחו הכוכבת ג'יין פונדה ובעלה הפוליטיקאי טום היידן לבוא ולר-אות כמו ענייהם מה קורה בלבנון.

השניים אימצו כבר מזמן את הקו הממשלתי בישראל, עימם באו עוד כמה אמנים, שהם תיכ-כים מושבעים בפעילותו הפוליטית של היידן, המבקש להיבחר לבית-הנבחרים בקליפורניה.

עוד קודם לכן הספיק היידן לשי-לוח מיברק מחאה לנשיא רייגן על בחירתו בג'ורג' שולץ לשר-חוץ תחת אלכסנדר הייג.

הזוג פונדה-היידן הגיע לישראל ביום הששי, ערך מסיבת-עיתוני-אים בלוד, שם הוצג המיברק וגמ-טרה הצהרה לעיתונות, המסבירה כי השניים באו לראות מקרוב את עוצמת הפגיעות באזרחים לבנו-ניים וישראלים גם יחד, לבדוק אם הנחומים שפורסמו בארצות-הברית אפשר לכוננים ולראות כיצד אפשר לסייע לנפגעי המלחמה, זאת משום שהיידן-פונדה הם כרך מזמן, כפי שהם עצמם טוענים "פריקליטי שלום".

דימעה ציבורית. השבת עב-רה עליהם בסיור בבית-החולים שי-בא, כשהשקפתי המצויינת, ש-עשתה בשעתו את הפרט השיכה הביתה, על השיקום הקשה של פצועי וייטנאם ושוכם לחיים או-רחיים, עוברת ממיטה למיטה, בי-

לכניין-העירייה, עמדו שניים מתוך מאה אלף שעברם היתה זו יותר מהפגנה. להוריו של סמל ראשון רו גוטרמן שנפל בקרב על הבור, היתה זו הכרזת מלחמה. המילים שרשמו אני ועקב גוטרמן זי-הי שלט שנשאו, לא היו זקוקות לפרו-שי: "בגין, שרון ורפול - רצח-תם את בני!"

חיילי המילואים ששבו הביתה ודיברו מעל הבמה הביאו את קולם של אלה שחזרו בחיים. הם היו בוטים הרבה יותר מהנאומים האחרים. המילים היתו ברורות: מילחמת הלבנון לא היתה מילחמת מגן, ולא מלחמה על הקיוב. זו היתה מלחמה תוקפנית שנועדה לשרת את המטרות של שרון, ועל שרון להתפטר.

הנאום האחרון היה המודרן יהושע פורת, "התשתית של אש"ף אינה מחסני-הנשק אלא מחנות הפליטים", הוא אמר, ובמישפט אחד הסביר מדוע לא יכול שרון לנצח.

המיסטר, כמעט כרגיל, מילאה גגה הפעם תפקיד מזור. היא לא נגעה בקומץ המאורגן היטב של מפגיני הנגד, אך לעומת זאת עסקו השוטרים ואנשי מג"ב במרחץ רב במעצר המפגינים, שכמה מהם גם הוכו באכזריות.

ידו הקשה של מג"ב לא פסחה גם על צלם עיתונות שמצלמתו נחבלה. הוא הוכה כאשר ניסה לצלם את אחד המעצרים השריד-תיים. המיטרה גילתה התנגדות מוררה גם אחרי ההפגנה, כאשר הכחישה את ההערכה שנמסרה ב-שמה על מיספר המפגינים הגדול. שבוע קודם נמסרה בשם המיטרה הערכה מגוחכת של 8,000 מפגינים, ואו לא טרחה המיטרה להכחיש.

תעמולה

מילחמת הכוכבים

ג'יין פונדה הוכאה לישראל כדי להסביר לאמריקאים וברחה לעיתונאים בכיירות.

כשהתערור המימסד היהודי בי-

לוויית שובל אדיר של צלמים וצוותי-טלוויזיה.

קשה לומר שהיה זה מעמד אינ-טימי בעל טעם טוב במיוחד, אבל ג'יין הוילה דימעה ולא מנעה מן הצלמים מלהצניח את התרשותה. באותו הערב היא שמה פניה לבית ילדי ומיק, הסופר עמוס עת, כי חולדה, ועם בוקר, השכם, יצאה בחברת בעלה, מארחיה מן האגודה למען החייל, עם קצין ליווי של דובר צה"ל, לעבר ביירות. היא רצתה להפגש פנים-אל-פנים עם לוחמים ועם פליטים, כך הצהירה.

מכאן הלאה היתה אריהונה בינה ובין המארחים. פונדה טענה שהיא רוצה רק צלם אחד וביקשה, "פרי-טיות".

המארחים, מצידם, הזמינו כמה עיתונאים, כי איש לא חשב שיש ברכה כלשהי בהבאת אמנים בסתר. כך קרה, שכאשר הגיעה פונדה לאחת המיפקדות, היכו לה לא רק הצלמים שהזמינו, כ-יאם גם נציגי כלי-התיקשורת כולם, וכן גם כל הצלמים החובבים שהיו באיור במדים, וששמחו להצטלם למוכרת עם הכוכבת המהוללת.

פונדה נבהלה, היידן ניסה להגן עליה מפני חשיפת-יתר על-ירקע צבאי, והשניים סיכסו עצה ופנו לתחבולה שכבר נוסתה בעבר על-ידי השחקנית בשניים מבקוריה הקודמים בישראל. הם קפצו לתוך ג'יפ וברחו מן העיתונות. לעת לילה, אחרי שסיירו בכיירות וההר ליפו שה ושם מילים עם עוברי-אורח ושאלו מה הרגשתם אחרי הפגיעה באזרחים, הבינו השניים שהעיתונות נפגעה, וכי הם ילכו לים ליצור סיכסוך נורא עם כלי-התיקשורת, והרי לא לכך התכוונו האזרחים.

פונדה התנצלה, הסבירה כי היא נמצאת בעמדה עדינה. היידן היה צנוע ומכונס בתוך עצמו, כרגיל. השניים הודו לדובר צה"ל ולמא-רים על היותם הנאה, הצטערו שלא ראו הכל, מחוסר זמן וטענו ש-הבעיות בלבנון מסוכנות מאד ודי רוש זמן רב למחשבה על הדרך לפיתרון ולהבאת שלום לאזור.

אני ועקב גוטרמן.